

PAPA DOLAZI

Dva pastoralna modela

Već nekoliko mjeseci, posebice posljednjih tjedana obasuti smo u sve naglašenijemu crescendo medijski posredovanim izjavama, predstavljanjima, a gdjekad i samopredstavljanjima, ljudi, pojedinaca i institucija, zaduženih za pripremu Papina drugog dolaska među Hrvate. Svim tim nastupima zajednička je, uz rijetke iznimke, optimistička retorika, koja od tog dolaska nekako kao po dužnosti mnogo očekuje. Pritom, jasno, političari vole govoriti o Papinom posjetu hrvatskoj državi, dok crkveni ljudi u prvi plan stavljaju crkvenu dimenziju Papina posjeta. No, tu nije samo riječ o pukoj različitosti u naglasku jer Crkva i državne strukture nisu isto, pa i među njima ne postoji, kad je riječ o interesima, nikakva *harmonia praestabilita*. Ipak ovaj put se najvjerojatnije radi o komplementarnosti legitimnih interesa.

Neposredni interes koji državne strukture, pa i sam politički narod, mogu očekivati od Papina ponovnog dolaska je dvojak. Ponajprije, njegov drugi dolazak u razmjerno kratkom vremenu svjedoči o njegovoj percepciji Hrvatske kao ozbiljne državne zajednice čija je opstojnost opravdana i neupitna i koja zaslužuje pažnju i poštivanje. A to i nije baš mala stvar ako se ima u vidu da među krojačima svjetske političke ravnoteže ima još onih koji na samostalnu Hrvatsku gledaju kao na jedan povijesni incident koji se nije smio dogoditi te se više ili manje skrovito nadaju da je možda ipak riječ o jednom privremenom stanju koje će buduće društveno-političko kretanje najvjerojatnije ponovno demontirati.

Drugi, isto tako nezanemarivi "politički moment" Papina dolaska predstavljat će njegova obraćanja i susreti s nosiocima vlasti i građanima, kršćanima i nekršćanima, za vrijeme, kojih će on svoje subesjednike, sukladno svojoj političkoj filozofiji, potaknuti na skladan i miran suživot u kojem svjetonazorske, kulturne i vjerske razlike ne smiju biti prigoda za sukob, već pretpostavke jedne bogatije osobne i društvene životne sinteze.

Imajući sve to u vidu, ne bi ispravno postupili oni koji bi predstojeći Papin dolazak, kako u samom njegovu tijeku tako i u vremenu nakon njega, pokušali primjenom uskogrudne stranačke hermeneutike kanalizirati u korist vlastite političke promidžbe. Naime, Papa za svojih posjeta u načelu izražava svoju kršćansku brižnost i solidarnost s narodima i njihovim državnim zajednicama, a ne s trenutačnim stranačkim krajolikom određene države.

Katolička je zajednica ipak središnji motiv Papina dolaska. Ona od njega najviše i očekuje. Stoga i ne čudi što se formalni dio pripreme odvija najintenzivnije na razini Crkve. Ali, promatrajući način na koji se te pripreme odvijaju, a posebice analizirajući očekivanja vezana uz Papin dolazak iznesena u medijima od strane klerika angažiranih na različitim razinama u pripravi tog za Crkvu važnog događaja nameće nam se poneko kritičko zapažanje.

Naime, struktura pripreme ostavlja poprilično snažan dojam da se lavovski dio inicijative odvija gotovo isključivo na tehničkoj razini te da se uspješnost Papina posjeta, više ili manje svjesno, vezuje uz besprijekorno funkcioniranje zahtjevnih logističkih pretpostavki, uz privlačnu liturgijsku simboliku i estetiku, protokolarnu korektnost, precizno podudaranje vremenskih termina uz što dopadniju medijsku promidžbu itd. Međutim, tom zahuktalom tehničkom, da ne kažemo tehnicističkom, službenom, visokoprofesionalno izvedenom, regionalnom i nadregionalnom momentu pripreme, na žalost, ne odgovara nikakva iole dublja duhovna priprava na razini temeljnih zajednica, koja bi posvijestila evangelizacijsko, pa i egzistencijalno značenje susreta s Papom i pobudila kod vjernika istinsko zanimanje i nutarnju spremnost da se Papine riječi i geste poslušaju s vjerničkim poštivanjem te zrelo promisle i kritički primijene u vremenu nakon susreta. I upravo radi te i takve jednodimenzionalne pripreme javlja se opravdana bojazan da bi ovaj Papin dolazak većina vjernika, a možda i nekatolika, mogla doživjeti pretežito kao jedno više ili manje uspješno režirano scensko uprizorenje na simpatičnu domaću temu "Hrvati, Petrov narod", koja, međutim, u današnjim uvjetima života ipak ne spada baš u sam vrh dramatičnih egzistencijalnih preokupacija vjernika.

Dio odgovornosti za takav tijek događanja najvjerojatnije treba pripisati i uistinu nezgodnom vremenskom terminu posjeta kojemu neposredno prethode mjeseci ljetne, školske, ali i pastoralne opuštenosti. A tu je i rujan sa svim svojim nervozama i brigama oko organizacije nove vjeronaučne godine. Sve to, bez sumnje, pridonosi da se priprava dolaska odvija najvećim dijelom na institucionalno tehničkoj razini.

No, ipak, to je samo dio istine. Nama se čini da je takvo stanje stvari dijelom i izraz jednog u nas veoma raširenoga pastoralnog mentaliteta, pa i pastoralne tradicije, koja još uvijek privilegira populističku viziju Crkve. U pastoralu koji je motiviran takvom ekleziologijom, velika važnost se pridaje masovnim okupljanjima, uspješno organiziranim obljetnicama, jubilejima, komemoracijama i tome slično. Jasno, nitko kod nas ne želi teoretski nijekati potrebu ferijalnog pastoralna, tj. odsudnu nužnost svakodnevnog, nenametljivog, na pojedine osobe i manje skupine usmjerenog pastoralnog djelovanja koje se po svojoj naravi izravno hvata u koštac s temeljnim problemima vjere i nevjere, s raspadom ili dramatičnim slabljenjem tradicionalnih pretpostavki pripadništva kršćanskoj zajednici, s egzistencijalnim problemima pojedinaca, obitelji, društvene sredine itd. No, u praksi još uvijek suvereno dominira sklonost apologetici velikih brojeva, tradicijom podržavanom prividu lakoće i jednostavnosti masovnog pripadništva Crkvi te spontanom uvjerenju da crkveni lideri i kršćanski puk dijele navodno istoznačna gledišta s obzirom na smisao, ulogu i konkretne taktičke poteze Crkve u zamršenostima suvremenosti.

No, takav tip pastoralna koji poradi nedostatka hrabrosti za promjene i neinventivnosti ili jednostavno zbog tradicionalne inertnosti uspijeva mobilizirati i investirati najviše energije i kreativnosti tek ili pretežito u trenucima velikih slavlja, općenito nije u stanju djelotvorno se nositi sa znatnim promjenama u strukturi vjerskog iskustva. A te promjene događaju se i u nas, ali još uvijek podosta ispod žita te možda zbog svoje nespektakularnosti na razini velikih brojeva omogućuju relativno lak alibi nositeljima uhodanog pastoralna. Riječ je, međutim, o promjenama koje postupno - kao i drugdje u Europi - ali ništa manje dramatično nagrizaju socijalnu evidenciju kršćanstva u Hrvata i pripremaju najvjerojatnije jedno puno drukčije crkveno sutra.

S tim promjenama i njihovim posljedicama ipak se najučinkovitije može komunicirati na razini opisanoga ferijalnog pastoralna dok ih slavljenički pristup sam po sebi najčešće dostatno ne uvažava ili ih čak zamagljuje ako sam nije izraz i plod rada i molitve u skrovitosti srca i temeljne zajednice.

Stoga i ne čudi žaljenje priređivača knjižice "Enciklika Crkvi u Hrvata", koja sadrži govore Ivana Pavla II. održanih u Zagrebu prilikom njegova prvog posjeta 1994., kako Papine riječi nisu još uvijek prodrle u "koliko-toliko široku crkvenu javnost". Drugim riječima, zbog nedostatka temeljne priprave ni recepcija rečenog događaja nije mogla biti puno bolja. Svečanost je završena, svjetla su ugašena a gledatelji-sudionici vratili su se svojim uobičajenim

poslovima, ne navraćajući više na smjerokazna razmišljanja Ivana Pavla. Stoga rečeni izdavači usrdno pozivaju na puno ozbiljniju osobnu i zajedničarsku pripravu vjernika za ovaj novi, drugi Papin dolazak, kako se on ne bi, s vjerničke točke gledišta, sveo na to da bude "samo prolazni bljesak zanosa i ponosa, veličanstvena skupa parada".

S naše strane preostaje nam poželjeti odgovornima u pastoralu Crkve, ali i vjernom puku da što realističnije prosude prave dosege Papina drugog dolaska i da u njemu vide tek jednu od pastoralnih prigoda koju treba potom, i to puno agresivnije nego u prilici prvoga Papina boravka u Hrvatskoj, nastojati pretočiti u tkivo svakodnevnog života zajednice. Inače bi se moglo dogoditi da evangelizacijska učinkovitost ovog događaja u konačnici ne opravda sve one ljudske i materijalne investicije koje su mnogobrojni crkveni dužnosnici i profesionalci raznih vrsta uložili u pripravu. Jer, Papa je do sada posjetio i mnogo drugih crkava i država a da se, poradi nedostatne recepcije njegovih analiza i proročkih poticaja, nisu dogodile nikakve promjene na bolje ni u crkvama, a niti na razini država.

U biti, riječ je o nasušnoj potrebi da se u našoj Crkvi, i to na svim razinama, shvati i prihvati da budućnost Isusove poruke i kršćanske zajednice u narodu Hrvata iziskuje brzu, neodgodivu i odlučnu promjenu pastoralnog modela, koja će u središte crkvenih napora postaviti produbljenje iskustva vjere te svjesnu i stalnu verifikaciju tog iskustva u svakodnevnim životnim situacijama.

Nikola Bižaca